

RAKAMLARLA 2006 ve 2007'de ENERJİ

Enerji alanında 2006 yılının verileri kesinleşmemiş olmakla birlikte DPT'nin 2007 yıllık raporunda 2006 yılsonuna ilişkin tahminlere ve 2007'ye ilişkin öngörülere yer verildi.

Raporda, 2006 yılında sanayi sektörü birincil enerji tüketiminin yüzde 6.4, elektrik sektörü birincil enerji kullanımının da yüzde 7.1 oranında artacağı beklentisine yer verilirken, böylece toplamda birincil enerji tüketiminin yüzde 4.7 oranında artacağı kaydedildi. Birincil enerji tüketiminin 2006'da 90 milyon ton

petrol eşdeğerinden 94.3 milyon ton petrol eşdeğerine ulaşacağı, kişi başına enerji tüketiminin de 1249 kilogram petrol eşdeğerinden 1291 kilogram petrol eşdeğerine yükseleceği belirtildi.

Doğalgaz tüketiminin de 2005'e göre yüzde 3.3 artışla 25.7 milyon ton petrol eşdeğerine ulaşması beklentisine yer verilen raporda, hidrolik enerji üretiminin ise 2006 yılında yağışların bir önceki yıla göre daha fazla olması nedeniyle yüzde 10 artacağı tahmini yapıldı.

İthal Bağımlılığı Artıyor

Raporda tüm bu verilerin ardından şu saptama ve uyarıya yer verildi:

"Birincil enerji tüketimindeki artışa rağmen, birincil enerji üretim miktarında önemli bir artış beklenmemektedir. 2005 yılında 26.5 milyon ton petrol eşdeğeri olan birincil enerji üretiminin, 2006 yılında 28 milyon ton petrol eşdeğeri olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Birincil enerji tüketimindeki yüksek artışlara rağmen yerli üretimde aynı oranda bir artışın olmaması, ithalata bağımlılık oranını artırmaktadır."

TABLO: Birincil Enerji Tüketimi ve Kaynakların Oranları (M: Bin TEP)*	2005		2006		2007	
	Gerçekleşme Tahmini		Tahmin		Tahmin	
	Miktar	Yüzde Dağılım	Miktar	Yüzde Dağılım	Miktar	Yüzde Dağılım
TİCARİ ENERJİ	84.752	94,1	89.050	94,4	93.680	94,7
Taşkömürü	14.489	16,1	14.805	15,7	15.052	15,2
Linyit	9.644	10,7	10.760	11,4	11.005	11,1
Petrol Ürünleri	31.137	34,6	32.855	34,8	35.160	35,6
Doğalgaz	24.856	27,6	25.665	27,2	27.356	27,7
Hidrolik Enerji	3.402	3,8	3.744	4	3.801	3,8
Yenilenebilir Enerji	1.324	1,5	1.350	1,4	1.427	1,4
Elektrik İthalatı (İhracatı)	-100	-0,1	-129	-0,1	-120	-0,1
GAYRİ-TİCARİ ENERJİ	5.325	5,9	5.250	5,6	5.200	5,3
Odun (T)	4.146	4,6	4.100	4,4	4.100	4,1
Hayvan ve Bitki Artıkları (T)	1.179	1,3	1.150	1,2	1.100	1,1
TOPLAM	90.077	100	94.300	100	98.880	100
Kişi Başına tüketim(KEP)	1249		1.291		1337	
(T) Tahmini						

*DPT 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı-2007 Yılı Programı

Kurulu Güç Otoprodüktörlerle Arttı

Raporda, elektrik santralleri toplam kurulu gücünün 38 bin 843 megavattan 2006'da yüzde 1.9 artışla 39 bin 596 megavata ulaştığı, ancak bu artışın büyük ölçüde otoprodüktör santrallerinden kaynaklandığı kaydedildi. "Kurulu güçteki bu artış, 2006 yılı itibariyle talebin üzerinde bir arz imkanı sunmaktadır. Bu nedenle kapasitenin bir bölümü atıl kalmaktadır" denilen raporda, elektrik üretiminin yüzde 6.8 artışla 2006 yılında 173 milyar kilovatsaate yükseleceği, bu üretimde doğalgaz yakıtlı santrallerin yüzde 43, hidrolik santrallerin yüzde 25.2, linyit yakıtlı santrallerin de yüzde 19.9 paya sahip olacağı kaydedildi. Böylece doğalgazın elektrik üretiminde 1990 yılından itibaren sürekli artarak 2005 yılsonunda yüzde 45.3'e çıkan payında küçük bir gerileme olması bekleniyor.

Enerjide Yatırım Uyarısı

Türkiye'nin, küçük miktarlarda olmakla birlikte net elektrik dışsatımı yapan bir ülke olarak, 2006 yılındaki net dışsatımının 1.1 milyar kilovatsaata olacağı tahmini yapıldı.

Raporda, özelleştirme vurgusu sürdürülürken, strateji belgesinde öngörülen takvimdeki gecikme de ele alındı. Ancak rapordaki "Serbest piyasa yapısına geçiş için gerekli düzenlemeler yapılırken, ülkenin yakın dönemdeki enerji ihtiyacını riske atmayacak bir seviyede yatırımların sürdürülmesi de önem arz etmektedir" uyarısı dikkat çekti.

Arz güvenliği konusundaki uyarılar şöyle devam etti:

"Enerji projeleri, uzun planlama, gelişim ve yatırım süreleri, yüksek finansman ve gelişmiş teknoloji gerektiren yatırımlardır. Bu yüzden sistemde yeniden yapılandırma çalışmaları sürerken ve enerji piyasası serbestleştirilirken, ülkede yeniden bir enerji açığı meydana gelmemesi için planlı hareket edilmesi, yatırım üretim ve işletme faaliyetlerinde herhangi bir aksamanın ortaya çıkmaması için gerekli tedbirlerin önceden alınması zorunlu görülmektedir. Ancak bu yapılırken, enerjide dışa bağımlılığı kabul edilebilir düzeylerde tutmak amacıyla yerli ve yenilenebilir kaynakların değerlendirilmesi, arz çeşitliliğine gidilmesine

ve enerji verimliliği konusuna öncelik tanınmasına ve bu çerçevede gerekli yasal düzenlemelerin gecikmeden yürürlüğe konulmasında yarar görülmektedir."

Raporda bu tür uyarılar yapılmakla birlikte alınacak önlemlere ilişkin somut adımlar yer almıyor.

Hükümetin enerji alanında 2007 yılına ilişkin tahminleri de raporda şöyle yer aldı:

"- Birincil enerji tüketiminin yaklaşık yüzde 4.9 oranında artarak 98.9 milyon ton petrol eşdeğerine, kişi başına birincil enerji tüketiminin ise yüzde 3.6 oranında bir artışla 1337 kilogram petrol eşdeğerine ulaşacağı tahmin edilmektedir.

- Birincil enerji üretiminin 2007 yılında yüzde 3.2 artışla 28.9 milyon ton petrol eşdeğerine çıkacağı tahmin edilmektedir. Böylece birincil enerji talebinin ithal kaynaklardan karşılanma oranının 2007 yılında yüzde 70.7 olarak gerçekleşeceği hesaplanmaktadır.

- Elektrik tüketiminin 2007 yılında yüzde 6.9 oranında bir büyüme ile 183.5 milyar kilovatsaate ulaşacağı tahmin edilmektedir. Böylece

TEDAŞ'IN 2007'DE ZAM YAPMASI PROGRAMLANDI

Hükümetin 2007 yıllık raporunda, TEDAŞ'ın bu yıl zam yapmasının programlandığı ortaya çıktı. Ancak seçim ve özelleştirmelerin zam olacağı gerekçesiyle ertelenmesinin ardından bu zammın yapılıp yapılmayacağı hala belirsizliğini koruyor.

Raporda, TEDAŞ'ın tahsilat sorununun devam etmesinin 2006 yılında enerji KİT'lerinin nakit açısından sıkıntı yaşamasına neden olduğu belirtilerek, şöyle denildi:

"Söz konusu tahsilat oranında bir iyileşme olmaması, kuruluşların yaşayacakları finansal sıkıntıyı derinleştirmenin yanı sıra serbestleştirme ve özelleştirme çalışmalarını

da olumsuz yönde etkileyebilecektir. 2006 yılı içerisinde Özelleştirme Fonu'ndan TEDAŞ'a, enerji KİT'lerinin içinde bulunduğu nakit sıkıntısını hafifletmek amacıyla, 600 milyon YTL, yatırım ihtiyacını karşılamak amacıyla 314 milyon YTL transfer yapılmıştır. Ayrıca, TEDAŞ'ın tarifelerinin girdi maliyetlerindeki artışa bağlı olarak değiştirilmemesi de, özelleştirme öncesinde, kuruluşun finansal yapısını bozmuştur. Bu sıkıntıların 2007 yılında devam etmemesi ve TEDAŞ'ın yatırımlarını kendi kaynaklarıyla finanse edebilecek bir kar düzeyine ulaşabilmesi için satış tarifelerinin artırılması programlanmıştır."